

Maal og Veje.

—o—

Som andet Steds i Bladet meddelt, er jeg udtraadt af Dansk Kvindesamfunds Fællesstyrelse og fratræder til Januar ogsaa Kvinden og Samfundet. Her er ikke Stedet til at fremføre mine Grunde for denne Beslutning; enhver, som kender mig og min Kærlighed til D. K., vil forstaa, at jeg ikke har foretaget dette afgørende Skridt uden efter megen Kamp og Tvivl, som for mig er resulteret i den Overbevisning, at det er bedst for D. K., at den Strømning, som i de sidste Aar stadig stærkere har rejst sig mod mit Føreskab paa Forretningsudvalgsformandens og Redaktørens Plads, nu faar Lov til at bevise sin Vilje og Evne til at finde de Veje, D. K. bør følge, efter at Kvinderne er blevne politiske Borgere paa lige Fod med Mændene. Min Forbliven i Fællesstyrelsen kunde kun blive en Hindring herfor.

Jeg har forladt Fællesstyrelsen uden Bitterhed paa egne Vegne, meget snarere med lidt Samvittighedsnag overfor mine Kolleger som ikke havde givet mig nogen Grund til at tro, de ønskede min Fratræden, og som vil komme til at trække et meget tungere Læs end før, hvilket især gælder Formanden. Men naar man drager i en anden Retning end dem, man skal drage Læs sammen med, gør man ingen Gavn paa den Plads, og jeg foretrækker derfor at søge derhen, hvor jeg véd, der er størst Brug for min Arbejdskraft, til min Kvindesamfundskreds, hvor vi i denne Vinter skal til at løse en stor og vanskelig praktisk Opgave.

Jeg tror, at D. K.s Fremtidsmuligheder for en stor Del afhænger af vore Kredsformænds Evne til at drage deres Medlemmer ind i Arbejdet for at dygtiggøre Kvinderne til at løfte de sociale og politiske Opgaver, som Tiden mere og mere lægger paa vor Vej, og jeg haaber, jeg i dette Arbejde vil finde Erstatning for det Arbejde, jeg nu med oprigtig Sorg, men med fuld Bevidsthed om mit Ansvar lægger over i andre Hænder, jeg véd for Bladets Vedkommende endnu ikke hvilke; jeg har selv

ønsket at være uden Indflydelse derpaa.

Men naar man forlader et Arbejde, som man i otte Aar har givet det halve af sin Sjæl, og forladt det — ikke fordi man er træt af det, — men fordi man ikke følger sig i Overensstemmelse med sine Kolleger, da er det saa naturligt, at ens Tanker kredser bekymret om Fremtidsvejen og vemodig forestiller sig den Vej, man selv i Fantasien havde afstukket som D. K.s Fremtidsvej.

Jeg har kun tre Numre af Bladet endnu at redigere. Jeg haaber, mine Læsere vil tilgive mig, at jeg anvender en Del af Pladsen paa at skildre D. K.s Maal og Veje, saaledes som de staar for mig i det Øjeblik, jeg selv giver Afkald paa at være blandt dem, der gaar foran. Jeg tror Medlemmerne i det hele taget altfor lidt kender de Strømninger, som siden 1915 har gjort sig gældende indenfor Hovedledelsen, og derfor staar ret uforstaaende baade overfor det, som skete paa Aalborgmødet og det, som nu videre sker. Jeg føler mig derfor berettiget til, inden jeg gaar over i de menige Medlemmers Rækker, at give en kort Fremstilling af de Maal og de Veje, som jeg vilde have arbejdet for som Redaktør og som Medlem af Fællesstyrelsen, om jeg havde set mig i Stand til at blive paa disse Poster.

Jeg vil da først tale om Maalet, bag efter om Vejen, og jeg vil straks sige, at for mig har Kvindesagens Maal aldrig alene været det, at gøre Kvinden til Mandens Lige, — altsaa den rent formelle ydre Ligestilling, som jeg ingenlunde undervurderer, — men lige saa meget at finde ind til det virkelig kvindelige, det som en ufuldkommen og mangelfuld Samfundsordning har hæmmet og forvansket gennem Aartusinder, befri det for al falsk Overlevering og give det en Plads i det nye Samfund med samme naturlige Vækstbetingelser som det mandlige.

Men Betingelsen for, at det virkelig kvindelige kan komme til sin Ret, er for det første, at det vækkes til Bevidsthed om sig selv og sit eget Værd, for det andet, at det faar Lov til at finde sin Vej i Frihed uden Forpligtelser overfor det fra Fortiden overleverede.

For mig har Kvindebevægelsen ikke som for saa mange betydet blot en Udløber af den demokratiske Bevægelse, den har betydet noget helt for sig med egne Maal, langt ud over den formelle Ligestilling, og egne Forpligtelser. Derfor har jeg aldrig anerkendt Dogmet om, at Kvinder skal slutte sig til et af de mandsskabte Partier. I min Kvindesag eksisterer der overhovedet intet Skal, men kun et Maa. I Kraft af dette usynlige og almægtige Maa, har Kvindesagen gennem et halvt Aarhundrede fundet sin selvstændige Vej gennem det sociale og politiske Liv; i Kraft af dette vil det finde sin Vej ogsaa gennem den Krise, som Kvindevalgrettens Ikrafttræden i dette Øjeblik har skabt. Jeg har aldrig bebrejdet noget af vore Medlemmer, at de har sluttet sig til et bestaaende politisk Parti, men jeg har heller aldrig bebrejdet mig selv, at jeg ikke har formaaet det. Jeg mener, at Kvindesagen kan tjenes ad begge Veje. Mit Forslag til en politisk Gruppering af D. K.s Medlemmer er et Udtryk herfor. Pladsen her tillader mig ikke at komme nærmere ind paa dette Forslag; men jeg henviser Medlemmer, som ikke kender det, til at læse min Artikel herom i „Kv. og Sf.“ for 15. Juli. Jeg har, samtidig med at jeg forlod Fællesstyrelsen, overleveret den dette Forslag udarbejdet i Enkelthederne til nærmere Overvejelse. Dette Forslag aabner Muligheder baade for dem, som har sluttet sig til et Parti, og for dem, som ønsker at gøre deres Borgerret gældende ad en Vej uden om Partierne. Lad begge Standpunkter prøve Styrke indenfor Dansk Kvindesamfund! Lad D. K. ved at kunne rumme alle politiske Anskuelser, vise, at det, som forener Medlemmerne, er stærkere end det, som adskiller dem!

Maalet er at gøre Kvinden til Mandens Lige uden at gøre hende Manden lig. Saaledes stod det for mig, da jeg traadte ind i Fællesstyrelsen for otte Aar siden, saaledes staar det for mig, den Dag i Dag.

Den Gang, jeg skrev D. K.s Historie gennem 40 Aar, tegnede den sig straks for mig efter to Linier, som undertiden løb sammen, til andre Tider skilte sig tydelig ud